

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“МЕТОДИ АНАЛІЗУ І ПЛАНУВАННЯ
В ПРОМИСЛОВОСТІ”
(для спеціалістів)**

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено старшим викладачем кафедри управління бізнесом УРІМБ ім. Б. Хмельницького *О. В. Самокишем*

Затверджено на засіданні кафедри загальної та практичної психології (протокол № 3 від 03.03.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Самокиш О. В. Методичні рекомендації щодо самостійного вивчення дисципліни “Методи аналізу і планування в промисловості” (для спеціалістів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал» 2009. – 47 с.

Методична розробка містить пояснювальну записку, тематичний план дисципліни “Методи аналізу і планування в промисловості”, методичні вказівки для самостійного вивчення кожної теми, питання для самоконтролю, критерії оцінювання знань студентів при підсумковому контролі, список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, важливим чинником, який формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, основним засобом опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета самостійної роботи студентів — сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми дисципліни “Методи аналізу і планування в промисловості” та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати свою діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів — засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та творчих робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета “Методи аналізу і планування в промисловості”.

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни “Методи аналізу і планування в промисловості” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни “Методи аналізу і планування в промисловості”: підручник, навчальні та методичні посібники, методичні матеріали для самостійної роботи студентів, конспект лекцій, практикум тощо.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни “Методи аналізу і планування в промисловості” організовується з дотриманням низки вимог:

- обґрунтування необхідності завдань загалом і конкретного завдання зокрема;
- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи;
- надання можливості студентам виконувати творчі роботи, які відповідають умовно-професійному рівню засвоєння знань, не обмежуючи їх виконанням стандартних завдань;

- підтримання постійного зворотного зв'язку зі студентами у процесі виконання самостійної роботи, що є чинником ефективності навчального середовища

Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, термін виконання та кількість балів, які можна отримати за виконання завдань, визначаються викладачем кафедри при розробці робочої навчальної програми дисципліни (розділу “Самостійна робота студентів”).

Студенти, які розпочинають вивчати дисципліну “Методи аналізу і планування в промисловості”, повинні бути проінформовані викладачем щодо організації самостійної роботи, її форм та видів, термінів виконання, форм контролю та звітності, кількості балів за виконання завдань.

Організацію, контроль процесу та змісту самостійної роботи і її результатів здійснюють викладачі кафедри.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксують викладачі і доводять їх до відома студентів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МЕТОДИ АНАЛІЗУ І ПЛАНУВАННЯ В ПРОМИСЛОВОСТІ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи аналізу і планування у промисловості
1	Роль аналізу і планування в системі управління промисловими підприємствами
2	Методика та інструменти планово-аналітичних розрахунків
3	Інформаційне забезпечення аналізу та планування у промисловості
	Змістовий модуль II. Методи аналізу господарської діяльності промислових підприємств
4	Аналіз фінансово-майного стану промислових підприємств
5	Аналіз фінансових результатів діяльності промислових підприємств
6	Аналіз інвестиційної діяльності промислового підприємства
7	Аналіз виробництва та реалізації промислової продукції
8	Аналіз ресурсозабезпечення промислових підприємств
9	Аналіз витрат на виробництво продукції
10	Комплексний аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища промислового підприємства методом SWOT
	Змістовий модуль III. Методи планування господарської діяльності промислових підприємств
11	Маркетингові дослідження і планування реалізації продукції
12	Планування виробництва промислової продукції
13	Планування ресурсозабезпечення промислових підприємств
14	Планування діяльності підрозділів виробничої інфраструктури промислових підприємств
15	Планування витрат промислових підприємств
16	Фінансове планування діяльності промислових підприємств
17	Бізнес-планування
Разом годин: 108	

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ КОЖНОЇ ТЕМИ

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи аналізу і планування у промисловості

Тема 1. Роль аналізу і планування в системі управління промисловими підприємствами

Взаємозв'язок загальних функцій управління. Аналіз і планування в умовах ринку. Об'єкт і предмет навчальної дисципліни.

Функції і завдання економічного аналізу. Основні категорії економічного аналізу: показники, фактори, резерви, їх класифікація. Характеристика показників, які використовують в аналізі діяльності промислових підприємств. Зміст і процедури комплексного аналізу в промисловості.

Змістова характеристика планування як орієнтованої на майбутнє діяльності з прийняття рішень. Альтернативність вибору та критерії прийняття раціональних рішень. Концепції планування: формальний і системний підходи у плануванні. Система планів. Класифікаційні ознаки та різновиди планів промислового підприємства. Зміст планів і організація їх розробки. Види та напрями планування діяльності промислових підприємств.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Характеристика показників, які використовують в аналізі господарської діяльності промислових підприємств.
3. Види та напрями планування діяльності промислових підприємств.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Аналіз і планування як функції управління промисловим підприємством в умовах ринку.
2. Основні категорії економічного аналізу: показники, фактори, резерви, їх класифікація.
3. Характеристика показників, які використовують в аналізі господарської діяльності промислових підприємств.
4. Процес планування і вибір рішень.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. ... — це сукупність послідовних аналітичних процедур, які мають на меті одержання заключень, висновків та рекомендацій щодо прийняття оптимальних рішень стосовно досліджуваного економічного об'єкта чи явища:

- а) аналіз;
- в) індукція;
- б) синтез;
- в) дедукція.

2. Спосіб дослідження від загального до часткового, від результатів до причин — це ...

- а) дедукція;
- в) синтез;
- б) індукція;
- г) аналіз.

3. За допомогою ... аналізу дають якісну характеристику об'єкта, що аналізується, встановлюють причинно-наслідкові зв'язки:

- а) оціночного;
- б) пошукового;
- в) діагностичного.

4. Економічний аналіз за періодом дослідження поділяють на:

- а) внутрішньогосподарський і міжгосподарський;
- б) попередній (перспективний) і наступний (ретроспективний);
- в) комплексний і тематичний.

5. ... — це метод, за допомогою якого дають оцінку та обґрунтовують ефективність управлінських рішень у бізнесі:

- а) діагностичний аналіз;
- б) функціонально-вартісний аналіз;
- в) маржинальний аналіз.

Література [2, гл.1; 3, гл.1; 5, гл.1]

Тема 2. Методика та інструменти планово-аналітичних розрахунків

Аналітичний метод дослідження та його особливості. Методика економічного аналізу і її елементи. Класифікація методів аналізу за рівнем об'єктивності (формалізовані і неформалізовані) та за рівнем аналітичності (наївні та причинно-наслідкові).

Характеристика основних методів планування: екстраполяційного, інтерполяційного, пробно-статистичного, балансового, матричного, економіко-математичного та факторного.

Методи прогнозування показників діяльності промислового підприємства. Якісні (експертні) методи прогнозування. Кількісні (статистичні) методи прогнозування.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Аналітичний метод дослідження та його особливості.
3. Характеристика основних методів планування: екстраполяційного, інтерполяційного, пробно-статистичного, балансового, матричного, економіко-математичного та факторного.
4. Методи прогнозування показників діяльності промислового підприємства.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Аналітичний метод дослідження та його особливості.
2. Методика економічного аналізу і її елементи.
3. Класифікація методів аналізу за рівнем об'єктивності та за рівнем аналітичності.
4. Характеристика основних методів планування: екстраполяційного, інтерполяційного, пробно-статистичного, балансового, матричного, економіко-математичного та факторного.
5. Методи прогнозування показників діяльності промислового підприємства.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. Сукупність інформаційних ресурсів і методів їх організації, необхідних і додаткових для реалізації аналітичних процедур, – це ...:

- а) інформаційне забезпечення аналізу;

- б) предмет економічного аналізу;
- в) економічні показники.

2. Система думок, міркувань, які виражені мовою цифр, – це ...:

- а) економічні показники;
- б) аналітична таблиця;
- в) графіки.

3. Розроблення програми аналізу, аналітичне опрацювання показників, оформлення результатів аналізу – це ...:

- а) етапи аналітичних досліджень;
- б) об'єкти аналізу;
- в) предмет аналізу.

4. Визначення причинних зв'язків і залежностей показників – це ... етап аналітичної роботи:

- а) підготовчий;
- б) основний;
- в) завершальний.

5. Завершальний етап аналізу – це ...:

- а) розробка програми аналітичних досліджень, вибір об'єкта аналізу, розробка таблиць, збір інформації;
- б) аналітичне опрацювання аналітичної інформації, виявлення невикористаних резервів;
- в) узагальнення результатів аналізу та їх оформлення, розробка заходів для усунення недоліків та пропозицій щодо вироблення оптимальних управлінських рішень.

Література [2, гл. 3, 4, 5; 3, гл. 3; 6, гл. 4]

Тема 3. Інформаційне забезпечення аналізу та планування у промисловості

Види інформації та її роль у планово-аналітичній роботі. Система інформаційного забезпечення у промисловості: перелік інформаційних одиниць (склад інформації), закономірності її формування та використання; побудова схем документообігу та інформаційних моделей. Основні способи формування бази даних: сканування, моніторинг, прогнозування.

Характеристика планової інформації. Класифікація обліково-звітної інформації підприємства за такими ознаками: функціональне призначення, зміст звітності, рівень узагальнення даних, спосіб і періодичність подання, характер користувачів. Особливості заповнення фінансової та податкової звітності. Характеристика основних форм статистичної звітності промислових підприємств.

Склад і призначення необлікової інформації. Підготовка економічної інформації до використання в планово-аналітичній роботі.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Види інформації та її роль у планово-аналітичній роботі.
3. Система інформаційного забезпечення у промисловості.
4. Характеристика планової інформації.
5. Склад і призначення необлікової інформації.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Інформаційне забезпечення аналізу у промисловості.
2. Інформаційне забезпечення планування у промисловості.
3. Способи формування бази даних.
4. Особливості заповнення фінансової звітності.
5. Особливості заповнення податкової звітності.
6. Форми статистичної звітності промислових підприємств.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. Комплексний та тематичний аналіз – це класифікація економічного аналізу за ...:

- а) об'єктами;
- б) просторовою ознакою;
- в) ступенем охоплення об'єктів.

2. Принцип ... передбачає визначення пріоритетів у досягненні поставленої мети, черговості здійснення заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності, швидку адаптацію до вимог ринку:

- а) конкретності і дієвості;
- б) системності;
- в) рейтингової оцінки.

3. ... економічного аналізу є: всі сторони діяльності підприємства, усі процеси, пов'язані з постачальницькою, виробничою, збутовою, фінансовою та інвестиційною діяльністю:

- а) об'єктами;
- б) суб'єктами;
- в) предметом;
- г) методом.

4. ... показники характеризують суттєві особливості і властивості досліджуваних явищ, рівень їх розвитку, використання ресурсів, ефективність діяльності:

- а) кількісні;
- б) якісні;
- в) результатні;
- г) факторні.

5. ... показники показують співвідношення абсолютних показників і виражаються у відсотках, коефіцієнтах, індексах:

- а) відносні;
- б) факторні;
- в) вартісні;
- г) загальні.

Література [2, гл. 7; 3, гл. 5, 6;]

Змістовий модуль II. Методи аналізу господарської діяльності промислових підприємств

Тема 4. Аналіз фінансово-майного стану промислових підприємств

Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану діяльності промислових підприємств. Методи горизонтального та вертикального аналізу майна промислових підприємств та джерел його покриття. Оцінка причин змін у структурі майна та їхнього впливу на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

Аналіз складу та співвідношення власного та залученого капіталу на конкретну дату та у динаміці. Оцінка впливу змін у структурі джерел коштів на фінансовий стан промислових підприємств. Аналіз причин зміни окремих джерел формування власного капіталу.

Аналіз фінансової стійкості підприємства. Абсолютні і відносні показники фінансової стійкості: методи їх визначення й оцінка досягнутого рівня. Методи аналізу платоспроможності промислових підприємств: за ліквідністю балансу та системою відносних показників. Узагальнювальні та проміжні показники ліквідності: методи обчислення, оцінка їх відповідності оптимальним значенням.

Сутність левериджу, його значення та види. Аналіз рівнів виробничого, фінансового та виробничо-фінансового левериджу.

Аналіз ділової активності організації. Детермінована модель ділової активності. Послідовність аналізу основних показників ділової активності. Співвідношення між рентабельністю капіталу і рентабельністю продажу. Модель Дюпона. Аналіз оборотності оборотних засобів і причин її зміни.

Методи аналізу ризику банкрутства промислового підприємства.

Узагальнення результатів аналізу фінансово-майнового стану промислових підприємств та визначення шляхів його фінансового оздоровлення. Взаємозв'язок фінансово-майнового стану промислових підприємств та результатів їх господарської діяльності.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Методи прогнозування показників діяльності промислового підприємства.
3. Методи аналізу майна промислових підприємств та джерел його покриття.
4. Методи оцінки досягнутого рівня фінансової стійкості промислового підприємства.
5. Методи аналізу платоспроможності промислових підприємств: за ліквідністю балансу та системою відносних показників.
6. Узагальнювальні та проміжні показники ліквідності: методи обчислення, оцінка їх відповідності оптимальним значенням.
7. Методи аналізу ризику банкрутства промислового підприємства.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Методи аналізу майна промислових підприємств та джерел його покриття.
2. Методи оцінки досягнутого рівня фінансової стійкості промислового підприємства.

3. Методи аналізу платоспроможності промислових підприємств: за ліквідністю балансу та системою відносних показників.
4. Узагальнювальні та проміжні показники ліквідності: методи обчислення, оцінка їх відповідності оптимальним значенням.
5. Послідовність аналізу основних показників ділової активності.
6. Співвідношення між рентабельністю капіталу і рентабельністю продажу (модель Дюпона).
7. Методи аналізу ризику банкрутства промислового підприємства.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. ... — це умови, рушійні сили, необхідні для здійснення господарських процесів, причини, що впливають на результат зміни показників:

- а) резерв;
- б) фактор;
- в) невикористана можливість.

2. Під ... аналізом розуміється методика комплексного і системного вивчення та оцінки впливу факторів на результатний показник:

- а) економічним;
- б) факторним;
- в) фінансовим.

3. Предметом ... факторного аналізу є дослідження факторів, які впливають на результатний показник у разі, якщо зв'язок між ними має функціональний характер:

- а) стохастичного;
- б) детермінованого;
- в) динамічного.

4. ... факторний аналіз здійснює дослідження причинно-наслідкових зв'язків методом логічної індукції (від поодиноких, окремих факторів до узагальнюючих):

- а) прямий;
- б) зворотний;
- в) статистичний.

5. При вивченні впливу чинників на зміну результатного показника на відповідну дату використовують ... аналіз:

- а) ретроспективний;
- б) статистичний;
- в) динамічний.

Література [2, гл. 9; 3, гл. 8]

Тема 5. Аналіз фінансових результатів діяльності промислових підприємств

Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності промислових підприємств.

Прибуток від звичайної діяльності та його складові. Методи факторного аналізу впливу окремих видів фінансових результатів на розмір прибутку від звичайної діяльності. Аналіз факторів зміни прибутку від реалізації. Оцінка втрачених можливостей збільшення прибутку та причин цього. Аналіз і обґрунтування доцільності основних напрямів використання прибутку.

Аналіз показників рентабельності діяльності промислових підприємств: рентабельність капіталу, продукції, окремих виробів. Фактори зміни рентабельності, резерви її зростання.

Аналіз взаємоз'язку витрат, виручки і прибутку. Графічне надання аналізу беззбитковості. Аналіз покриття різних видів витрат при різних обсягах виробництва.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Методи факторного аналізу впливу окремих видів фінансових результатів на розмір прибутку від звичайної діяльності.
3. Аналіз і обґрунтування доцільності основних напрямів використання прибутку.
4. Система показників рентабельності діяльності промислових підприємств: капіталу, продукції, окремих виробів.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Методи факторного аналізу впливу окремих видів фінансових результатів на розмір прибутку від звичайної діяльності.
2. Факторний аналіз прибутку від реалізації продукції.
3. Аналіз і обґрунтування доцільності основних напрямів використання прибутку.

4. Система показників рентабельності діяльності промислових підприємств: капіталу, продукції, окремих виробів.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. Виробнича програма підприємства – це ...:

- а) плановий обсяг випуску продукції;
- б) максимально можливий обсяг випуску продукції за заданим асортиментом;
- в) система адресних завдань з виробництва й доставки продукції споживачам у розгорнутій номенклатурі, асортименті, відповідної якості та в установлені терміни згідно з договорами поставок.

2. Оцінка відповідності вимогам ринку прийнятих завдань з обсягу виробництва і реалізації продукції вивчення забезпечення виробничої програми матеріальними, фінансовими, трудовими ресурсами, засобами праці та ефективності їх використання – це завдання аналізу виконання плану з:

- а) обсягу випуску продукції;
- б) виконання плану асортименту;
- в) виробничої програми.

3. Під ... розуміють взаємодію попиту, пропозиції і сукупності домовленостей, які здійснюються в результаті такої взаємодії:

- а) попитом;
- б) ринком;
- в) пропозицією.

4. Внутрішнім фактором впливу на попит продукції є:

- а) насиченість ринку аналогічною продукцією;
- б) якість вироблюваної продукції;
- в) платоспроможність населення.

5. Максимально можливий обсяг випуску продукції за здалегідь визначеними номенклатурою, асортиментом, якістю за умови найбільш повного використання устаткування і виробничих площ, застосування прогресивної технології та організації виробництва – це ...

- а) виробнича програма;
- б) виробнича потужність;
- в) обсяг промислової продукції.

Література [2, гл. 10; 3, гл. 7]

Тема 6. Аналіз інвестиційної діяльності промислового підприємства

Аналіз обсягів та структури інвестиційних вкладень підприємства. Методика порівняльного аналізу альтернативних інвестиційних проєктів: визначення чистої теперішньої вартості, аналіз рентабельності проєкту, аналіз внутрішньої норми прибутку, аналіз періоду окупності інвестицій. Аналіз фінансових інвестицій у системі прийняття управлінських рішень. Стратегічний аналіз інвестиційних проєктів.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Методика порівняльного аналізу альтернативних інвестиційних проєктів.
3. Аналіз фінансових інвестицій у системі прийняття управлінських рішень.
4. Стратегічний аналіз інвестиційних проєктів.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Методика порівняльного аналізу альтернативних інвестиційних проєктів.
2. Визначення чистої теперішньої вартості.
3. Аналіз рентабельності проєкту.
4. Аналіз внутрішньої норми прибутку.
5. Аналіз періоду окупності інвестицій.
6. Аналіз фінансових інвестицій у системі прийняття управлінських рішень.

Контрольні тести

1. Прийом деталізації полягає у:

- а) розкладанні, розчленуванні загальних показників на складові;
- б) виключенні дії всіх факторів на відхилення за загальним показником, окрім одного;
- в) поділі загального числа досліджуваної сукупності об'єктів на якісні однорідні групи з метою вивчення її структури або взаємозв'язку між компонентами.

2. Спосіб різниць ґрунтується на:

- а) визначенні різниць між фактичними і плановими (базовими) частковими показниками і множенні їх за кожним показником на

абсолютні значення іншого взаємопов'язаного з ними часткового показника;

б) коригуванні планового показника на процент виконання плану з випуску продукції й порівнянні одержаної величини з фактичним показником;

в) порівнянні співмірних показників.

3. При ... факторному аналізі вивчають чинники зміни результатних показників за минулі періоди:

а) перспективному;

б) статистичному;

в) ретроспективному.

4. Вплив факторів на результатні показники в перспективі здійснює ... аналіз.

а) динамічний;

б) перспективний;

в) статистичний.

5. Прибуток від звичайної діяльності (операційний прибуток), прибуток від інвестиційної діяльності, прибуток від фінансової діяльності – це класифікація прибутку:

а) за характером використання;

б) за видами діяльності;

в) за періодичністю одержання.

Література [3, гл. 9; 6, гл. 12]

Тема 7. Аналіз виробництва та реалізації промислової продукції

Аналіз рівня, динаміки та структури виробленої і реалізованої продукції. Методи аналізу номенклатури, асортименту та оновлення продукції. Індекс сезонності та “хвиля” сезонності виробництва (реалізації) продукції. Розрахунок коефіцієнта ритмічності, аритмічності та варіації виробництва продукції промисловим підприємством. Аналіз виконання договорів поставки продукції. Аналіз якості за системою узагальнювальних, непрямих та індивідуальних показників. Алгоритм оцінки конкурентоспроможності промислової продукції.

Графічний і аналітичний методи маржинального аналізу виробництва (реалізації) продукції.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Аналіз виконання договорів поставки продукції.
3. Аналіз якості за системою узагальнювальних, непрямих та індивідуальних показників.
4. Графічний і аналітичний методи маржинального аналізу виробництва (реалізації) продукції.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Методи аналізу номенклатури, асортименту та оновлення продукції.
2. Розрахунок коефіцієнта ритмічності, аритмічності та варіації виробництва продукції промисловим підприємством.
3. Аналіз виконання договорів поставки продукції.
4. Аналіз якості за системою узагальнювальних, непрямих та індивідуальних показників.
5. Графічний і аналітичний методи маржинального аналізу виробництва (реалізації) продукції.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. Нормативні, планові, договірні, облікові, звітні, аналітичні показники — це класифікація економічних показників за ...:

- а) характером відображення;
- б) способом формування;
- в) ступенем охоплення.

2. За способом виміру показники класифікуються на ...:

- а) кількісні;
- б) якісні;
- в) абсолютні;
- г) відносні.

3. Щоб визначити вплив зміни продуктивності праці на відхилення з обсягу випуску продукції необхідно ...:

- а) відхилення за продуктивністю праці помножити на планову чисельність працівників;
- б) відхилення за продуктивністю праці помножити на планову продуктивність праці;
- в) відхилення продуктивності праці помножити на фактичну чисельність працівників.

4. За видами діяльності прибуток класифікують на ...

- а) прибуток від реалізації продукції;
- б) прибуток від інвестиційної діяльності;
- в) позареалізаційний прибуток.

5. Валовий прибуток, маржинальний дохід, прибуток до оподаткування та чистий прибуток – це класифікація прибутку за ...

- а) порядком формування;
- б) видами діяльності;
- в) джерелами формування.

Література [1, гл. 4; 2, гл. 11; 3, гл. 12]

Тема 8. Аналіз ресурсозабезпечення промислових підприємств

Методи горизонтального і вертикального аналізу забезпечення промислових підприємств трудовими ресурсами. Аналіз використання робочого часу. Аналіз динаміки ефективності праці та впливу трудових і організаційно-технічних факторів на її зміну. Аналіз оплати праці.

Загальна модель та інформаційна база аналізу основних засобів і нематеріальних активів промислових підприємств. Застосування методів аналізу складу, структури, технічного стану і оновлення основних засобів промислових підприємств. Методи факторного аналізу ефективності використання основних засобів. Методика визначення й розрахунку резервів збільшення випуску продукції.

Аналіз забезпечення промислових підприємств матеріальними ресурсами та ефективності їх використання. Аналіз факторів зміни й виявлення резервів зниження матеріаломісткості продукції та підвищення ефективності виробництва.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Аналіз динаміки ефективності праці та впливу трудових і організаційно-технічних факторів на її зміну.
3. Аналіз оплати праці.
4. Методи факторного аналізу ефективності використання основних засобів.
5. Аналіз забезпечення промислових підприємств матеріальними ресурсами та ефективності їх використання.
6. Методи факторного аналізу ефективності використання основних засобів.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Методи горизонтального й вертикального аналізу забезпечення промислових підприємств трудовими ресурсами.
2. Аналіз використання робочого часу.
3. Аналіз динаміки ефективності праці та впливу трудових і організаційно-технічних факторів на її зміну.
4. Аналіз оплати праці.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. Метод економічного аналізу — це ... узагальнення впливу факторів на результати діяльності будь-якого економічного об'єкта шляхом опрацювання спеціальними прийомами відповідної інформації:

- а) системне, комплексне, безперервне вивчення, оцінка;
- б) збір інформаційних даних;
- в) перевірка інформаційної бази та підготовка її до аналізу.

2. Методи, які є традиційними, ключовими, базовими, без яких аналітичні дослідження практично неможливі, дають характеристику змін чи розвитку економічних явищ, використовуються для визначення ступеня впливу окремих факторів при дослідженні причинно-наслідкових зв'язків належать до:

- а) методів експертної оцінки;
- б) економіко-математичних методів;
- в) логічних прийомів.

3. Методи, які побудовані на використанні професійного досвіду та інтуїції спеціалістів під час вирішення аналітичних задач, належать до:

- а) логічних прийомів;
- б) методів експертної оцінки;
- в) економіко-математичних методів.

4. До логічних прийомів економічного аналізу належить:

- а) метод “мозкового штурму”, аналогій, інверсії;
- б) метод порівняння, елімінування;
- в) метод кореляційно-регресійного, дисперсійного аналізу;

5. ... — це науковий метод пізнання, у процесі якого невідоме, досліджуване явище, предмети зіставляють з уже відомими, досліджуваними раніше для виявлення загальних ознак або відмінностей між ними:

- а) групування;
- б) деталізація;
- в) порівняння;

Література [1, гл. 6, 7, 6; 2, гл. 12; 3, гл. 13]

Тема 9. Аналіз витрат на виробництво продукції

Значення, завдання й система інформаційного забезпечення аналізу витрат промислових підприємств. Класифікація видів витрат і об'єктів аналізу. Система показників рівня витрат. Методи горизонтального і вертикального аналізу витрат звичайної діяльності промислових підприємств. Порівняльний і факторний аналіз витрат на 1 гривню виробленої (реалізованої) продукції. Методи аналізу витрат промислових підприємств за економічними елементами та статтями калькулювання. Фактори формування витрат. Аналіз виробничої собівартості продукції.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Аналіз забезпечення промислових підприємств матеріальними ресурсами та ефективності їх використання.
3. Методи аналізу витрат промислових підприємств за економічними елементами та статтями калькулювання.
4. Методика порівняльного аналізу альтернативних інвестиційних проектів.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Методи горизонтального аналізу витрат звичайної діяльності промислових підприємств.
2. Методи вертикального аналізу витрат звичайної діяльності промислових підприємств.
3. Порівняльний і факторний аналіз витрат на 1 гривню виробленої (реалізованої) продукції.
4. Методи аналізу витрат промислових підприємств за економічними елементами та статтями калькулювання.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. Своєчасність та повнота повернення кредиту, плата за кредит — це інтереси таких користувачів аналітичної інформації як:

- а) податкові органи;
- б) кредитори;
- в) партнери.

2. У процесі фінансового аналізу ... досліджують платоспроможність, конкурентоспроможність підприємства:

- а) партнери;
- б) менеджмент;
- в) персонал.

3. ... порівняльний аналіз застосовують для вивчення структури економічних явищ та процесів шляхом розрахунку питомої ваги складових у загальному цілому, співвідношення складових цілого між собою, а також впливу факторів на рівень результатних показників шляхом порівняння їх розмірів до і після зміни відповідного фактора:

- а) горизонтальний;
- б) вертикальний;
- в) трендовий.

4. Можливими є такі порівняння:

- а) фактичних показників за звітний період з плановими показниками за цей же період;
- б) фактичних показників звітного періоду з плановими показниками попередніх періодів;
- в) планових показників звітного періоду з фактичними показниками попереднього періоду.

5. Прийом групувань базується на:

- а) виявленні взаємозв'язку між частковими ознаками і результатним показником;
- б) порівнянні співмірних показників;
- в) виділенні з складу досліджуваних явищ груп за певними ознаками, які допомагають систематизувати матеріал аналізу.

Література [2, гл. 13; 3, гл. 14]

Тема 10. Комплексний аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища промислового підприємства методом SWOT

Методичний підхід до аналізу середовища промислового підприємства. Методи ситуаційного аналізу. Алгоритм методу SWOT. Переваги і недоліки SWOT-аналізу.

Аналіз макрооточення. Аналіз безпосереднього (мезо-) оточення підприємства. Ідентифікація та аналіз зовнішніх можливостей і загроз підприємства.

Визначення та оцінка сильних і слабких сторін підприємства.

Побудова матриці SWOT. Дослідження результатів аналізу та можливих шляхів подальшого розвитку промислового підприємства.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Методичний підхід до аналізу середовища промислового підприємства.
3. Алгоритм методу SWOT. Переваги й недоліки SWOT-аналізу.
4. Ідентифікація та аналіз зовнішніх можливостей і загроз підприємства.
5. Визначення та оцінка сильних і слабких сторін підприємства.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Методичний підхід до аналізу середовища промислового підприємства.
2. Алгоритм методу SWOT. Переваги й недоліки SWOT-аналізу.
3. Ідентифікація та аналіз зовнішніх можливостей і загроз підприємства.
4. Визначення та оцінка сильних і слабких сторін підприємства.

Контрольні тести

1. При проведенні SWOT – аналізу вивчаються:

- а) основні стратегічні групи конкурентів фірми;
- б) частка ринку підприємства і темпи її зростання;
- в) сильні і слабкі сторони фірм; загрози і можливості із зовнішнього середовища;
- г) п'ять основних сил конкуренції.

2. До основних факторів макрооточення фірми належать:

- а) економічні показники галузі; ключові фактори успіху; стратегії конкурентів;
- б) постачальники, конкуренти, споживачі, місцева влада, трудові ресурси;
- в) економічні, соціальні, політичні, правові, технологічні, міжнародні;
- г) організація маркетингу, культура і образ організації; перспективність галузі.

3. До чинників безпосереднього оточення організації належать такі:

- а) стратегічні господарські підрозділи, місія, стратегічні групи конкурентів, потреби споживачів;
- б) політичні, економічні, демографічні, культурні;
- в) постачальники, конкуренти, споживачі, трудові ресурси, місцева влада;
- г) цілі, завдання підприємства, технологія виробництва, структура управління.

4. SWOT – аналіз проводиться для визначення:

- а) сильних і слабких сторін підприємства;
- б) проблемно-цілових груп покупців;
- в) загроз і можливостей зовнішнього середовища;
- г) загроз і можливостей з боку конкурентів.

Література [6, гл. 7]

Змістовий модуль III. Методи планування господарської діяльності промислових підприємств

Тема 11. Маркетингові дослідження і планування реалізації продукції

Методи визначення ринкового попиту на продукцію промислового призначення. Моделі планування асортиментних портфелів.

Планування реалізації продукції промисловими підприємствами. Методичний підхід до визначення прогнозу продажу з врахуванням еластичності попиту. Вплив на попит і обсяги реалізації продукції різних детермінант попиту. Показники плану збуту. Планування витрат на збут. Канали збуту.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Методи визначення ринкового попиту на продукцію промислового призначення.
3. Формування плану реалізації з врахуванням досліджень ринку, життєвого циклу продукції й детермінант попиту.
4. Методичний підхід до прогнозування продажу з врахуванням еластичності попиту.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Методи визначення ринкового попиту на продукцію промислового призначення.
2. Формування плану реалізації з врахуванням досліджень ринку. Формування плану реалізації з врахуванням життєвого циклу продукції.
3. Формування плану реалізації з врахуванням детермінант попиту.
4. Методичний підхід до прогнозування продажу з врахуванням еластичності попиту.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. Якщо різницю за якісним показником помножимо на фактичне значення кількісного показника, то за способом різниць визначимо:

- а) вплив зміни загального показника на відхилення за якісним показником;
- б) вплив зміни якісного показника на відхилення за загальним показником;
- в) вплив зміни кількісного показника на відхилення за загальним показником.

2. Суть способу ... полягає у послідовній заміні планової величини кожного із взаємодіючих факторів фактичною і порівняно до результатів, які одержують послідовно при кожній такій заміні:

- а) ланцюгових підстановок;
- б) різниць;
- в) відсоткових різниць.

3. Застосування прийому ланцюгових підстановок дає можливість:

- а) оцінити динаміку змін економічних показників;
- б) визначити вплив зміни кількісних та якісних факторів на відхилення за загальним показником;
- в) визначити ступінь виконання планових завдань за економічними показниками.

4. Інформація про відсотки виконання плану за усіма взаємо-з'язаними показниками є необхідною умовою застосування методу:

- а) відносних різниць;
- б) відсоткових різниць;
- в) абсолютних різниць.

5. У середній величині відображається:

- а) кількісне співвідношення між двома ознаками, явищами;
- б) загальні, характерні, типові ознаки досліджуваних явищ за відповідною ознакою;
- в) структура сукупності за будь-якою однією ознакою.

Література [4, гл. 2; 5, гл. 3]

Тема 12. Планування виробництва промислової продукції

Виробнича програма підприємства, її зміст і оптимізація. Економіко-математичні методи оптимізації виробничої програми. Розрахунок виробничої потужності промислового підприємства та резервів її зростання. Визначення максимально можливого випуску продукції з наявної потужності. Визначення можливості введення в дію нових (додаткових) потужностей.

Методи визначення середньорічної потужності для обґрунтування обсягів випуску продукції у плановому році. Визначення пропускної спроможності, завантаження і змінності роботи устаткування. Підвищення ефективності виробництва і система планування на основі нормативів на початок планового періоду. Методика розрахунку виробничої потужності в підрозділах різних типів виробництва.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Розрахунок виробничої потужності промислового підприємства та резервів її зростання.
3. Визначення максимально можливого випуску продукції з наявної потужності.
4. Методи визначення середньорічної потужності для обґрунтування обсягів випуску продукції у плановому році.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Розрахунок виробничої потужності промислового підприємства.
2. Розрахунок резервів зростання виробничої потужності промислового підприємства.
3. Визначення максимально можливого випуску продукції з наявної потужності.
4. Методи визначення середньорічної потужності для обґрунтування обсягів випуску продукції у плановому році.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. За допомогою ... групувань можна встановити причинно-наслідкові зв'язки між досліджуваними ознаками явищ та фактори, які впливають на їх зміни:

- а) типологічних;
- б) структурних;
- в) факторних.

2. ... аналіз дозволяє виявити зв'язок між окремими явищами або показниками та виміряти його щільність:

- а) дисперсійний;
- б) кореляційний;
- в) регресійний.

3. Прийом контрольних запитань ...

- а) дозволяє підійти до вирішення проблеми за допомогою наведених питань;
- б) поєднувати незалежне висування ідей кожним членом груп з незалежною їх оцінкою і процесом вироблення рішень;
- в) метод інтенсивного генерування ідей шляхом творчої співпраці групи спеціалістів.

4. Сутність методу асоціацій та аналогій полягає в:

- а) пошуку нових ідей внаслідок зображення звичного у незвичному вигляді та навпаки;
- б) прогнозуванні та оцінці майбутніх результатів дій на підставі передбачень спеціалістів;
- в) висунення нових ідей та пропозицій на основі зіставлення з іншими більш-менш аналогічними об'єктами.

5. Прибуток –це:

- а) дохід підприємства;
- б) частина доходу, що залишається після відшкодування усіх витрат;
- в) виручка від реалізації продукції.

Література [4, гл. 3, 4; 5, гл. 4;]

Тема 13. Планування ресурсозабезпечення промислових підприємств

Методи вивчення ринку матеріальних ресурсів. Методи планування потреби в матеріальних ресурсах для основного виробництва (по-детальній, на виробничу одиницю, за аналогами, за типовими представниками тощо). Особливості визначення потреби в матеріальних ресурсах в окремих галузях промисловості. Нормування матеріальних ресурсів. Оптимізація обсягів запасів матеріальних ресурсів. Методи розрахунку ціни матеріалів з врахуванням інфляції.

Планування чисельності працівників промислових підприємств та джерел поповнення кадрів. Показники чисельності персоналу. Методи визначення чисельності окремих категорій працівників. Розрахунок планового балансу робочого часу. Визначення додаткової потреби у персоналі.

Факторний метод планування зростання продуктивності праці: переваги і недоліки. Сутність методу розрахунку продуктивності праці за нормами. Методика прогнозу чисельності працівників і продуктивності праці.

Планування оплати праці. Методи визначення планового фонду заробітної плати. Розрахунок планового фонду і середньої заробітної плати. Співвідношення зростання продуктивності праці та середньої заробітної плати.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.

2. Методи планування потреби в матеріальних ресурсах для основного виробництва.
3. Особливості визначення потреби в матеріальних ресурсах в окремих галузях промисловості.
4. Нормування матеріальних ресурсів.
5. Методи планування чисельності працівників промислових підприємств та джерел їх поповнення.
6. Методи визначення чисельності окремих категорій працівників.
7. Факторний метод планування зростання продуктивності праці, переваги й недоліки.
8. Сутність методу розрахунку продуктивності праці за нормами.
9. Методика прогнозу чисельності працівників і продуктивності праці.
10. Планування оплати праці.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Методи планування потреби в матеріальних ресурсах для основного виробництва.
2. Особливості визначення потреби в матеріальних ресурсах в окремих галузях промисловості.
3. Нормування матеріальних ресурсів.
4. Методи планування чисельності працівників промислових підприємств та джерел їх поповнення.
5. Методи визначення чисельності окремих категорій працівників.
6. Факторний метод планування зростання продуктивності праці, переваги й недоліки.
7. Сутність методу розрахунку продуктивності праці за нормами.
8. Методика прогнозу чисельності працівників і продуктивності праці.
9. Планування оплати праці.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. На зміну обсягу виробництва продукції впливають:

- а) конкурентоспроможність продукції;
- б) всі чинники, пов'язані із забезпеченістю підприємства предметами праці, засобами праці, трудовими ресурсами та ефективністю їх використання;
- в) якість продукції.

2. Критичний обсяг реалізації продукції характеризує таку масу продажу чи виконання робіт і послуг, за якої витрати на виробництво і збут продукції:

- а) дорівнюють виторгу від реалізації;
- б) перевищують виторг від реалізації;
- в) менші за виторг від реалізації.

3. Сукупність різновидів продукції кожного найменування, що відрізняються відповідними техніко-економічними показниками — це:

- а) номенклатура;
- б) асортимент;
- в) ритмічність.

4. Середній відсоток асортиментності (коефіцієнт асортиментності) — це відношення:

- а) фактичного випуску продукції до планового;
- б) планового випуску продукції до фактичного;
- в) фактичного випуску у межах плану до планового.

5. У виконання плану з випуску продукції за структурою зарховується:

- а) плановий обсяг випуску продукції;
- б) фактичний обсяг випуску, але не вищий за його рівень при плановій структурі;
- в) фактичний обсяг випуску продукції.

Література [4, гл. 5, 6; 5, гл. 6, 7, 8]

Тема 14. Планування діяльності підрозділів виробничої інфраструктури промислових підприємств

Особливості функціонування та планування підрозділів виробничої інфраструктури.

Планування забезпечення промислових підприємств технологічним оснащенням. Методи визначення потреб в інструментах у різних типах виробництва. Методика обчислення оборотного фонду інструментів.

Планування діяльності ремонтного виробництва. Методи визначення середньорічних обсягів ремонтних робіт та робіт із технічного обслуговування. Розрахунок чисельності робітників із ремонту

та технічного обслуговування. Планування собівартості ремонтних робіт.

Планування енергозабезпечення промислового підприємства. Визначення потреби в енергетичних ресурсах. Методи розрахунку потреби в електроенергії. Методика розрахунку енергобалансів.

Планування транспортного обслуговування промислового виробництва. Розрахунок вантажопотоків та вантажообороту. Розрахунок чисельності різних категорій робітників транспортного цеху. Методи визначення собівартості транспортних робіт.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Особливості планування діяльності підрозділів виробничої інфраструктури.
3. Планування діяльності ремонтного виробництва.
4. Планування енергозабезпечення промислового підприємства.
5. Планування транспортного обслуговування промислового виробництва.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Методи визначення потреб в інструментах у різних типах виробництва.
2. Методика обчислення оборотного фонду інструментів.
3. Розрахунок чисельності робітників із ремонту та технічного обслуговування.
4. Розрахунок вантажопотоків та вантажообороту.
5. Визначення потреби в енергетичних ресурсах.
6. Методи розрахунку потреби в електроенергії.
7. Методика розрахунку енергобалансів.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. Під ... розуміють випуск продукції відповідно до графіка в обов'язі та асортименті, передбачених планом.

- а) ритмічністю;
- б) конкурентоспроможністю;
- в) якістю.

**2. Аналіз ритмічності виробництва здійснюється на основі при-
йому:**

- а) абсолютних різниць;
- б) відносних різниць;
- в) деталізації.

3. Коефіцієнт ритмічності розраховують як відношення:

- а) обсягу продукції, який зараховано у виконання плану, до пла-
нового випуску продукції;
- б) обсягу продукції, зарахованого у виконання плану, до фактич-
ного випуску продукції;
- в) фактичного випуску продукції до планового випуску.

**4. До показників, які використовуються для оцінки ритміч-
ності виробництва належать:**

- а) питома вага забракованої продукції в загальному випуску
продукції;
- б) коефіцієнт ритмічності, коефіцієнт варіації; коефіцієнт
аритмічності;
- в) зменшення тривалості робочого дня, кількості відпрацьованих
людино-годин та людино-днів.

**5. ... – це характеристика продукції, яка є її відмінністю від
продукції конкурентів як за ступенем відповідності конкретній
суспільній потребі, так і за витратами на її задоволення:**

- а) асортимент;
- б) якість;
- в) конкурентоспроможність.

Література [5, гл. 9]

Тема 15. Планування витрат промислових підприємств

Планування собівартості продукції балансовим і нормативним методами. Класифікація факторів, що впливають на рівень витрат. Методика розрахунку зміни собівартості продукції внаслідок дії факторів.

Планування собівартості готової продукції. Розрахунок собівартості реалізованої продукції, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат.

Методи розрахунку планових витрат промислового підприємства за економічними елементами. Прямі матеріальні витрати. Прямі витрати на оплату праці. Відрахування на соціальні заходи. Амортизація. Інші витрати. Класифікація факторів, що впливають на рівень витрат. Методика складання зведеного кошторису. Взаємозв'язок кошторису на виробництво з іншими розділами внутрішньофірмового плану.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Планування собівартості продукції балансовим і нормативним методами.
3. Планування собівартості готової продукції.
4. Методи розрахунку планових витрат промислового підприємства за економічними елементами.
5. Методика складання зведеного кошторису.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Планування собівартості продукції балансовим методом.
2. Планування собівартості продукції нормативним методом.
3. Планування собівартості готової продукції.
4. Методи розрахунку планових витрат промислового підприємства за економічними елементами.
5. Методика складання зведеного кошторису.
6. Класифікація факторів, що впливають на рівень витрат.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. Конкурентоспроможність продукції визначають за допомогою наступних показників:

- а) коефіцієнт варіації;
- б) коефіцієнт сортності;
- в) якість, відповідність вимогам ринку, ціна.

2. Рівень, за якого загальні суспільні витрати на виробництво й використання продукції за певних умов споживання були б мінімальними є ... рівнем якості продукції:

- а) відносним;
- б) оптимальним;
- в) абсолютним.

3. Звіт про якість продукції, звіт про собівартість, патенти, акти випробувань, дані лабораторного контролю фізико-хімічних показників, акти про брак – це інформація для аналізу:

- а) ритмічності;
- б) якості;
- в) асортименту.

4. Сигнальними показниками, що сповіщають про відхилення в якості продукції, є:

- а) питома вага неатестованої продукції;
- б) кількість рекламаций і претензій, визнаних підприємством;
- в) зниження коефіцієнта сортності.

5. Коефіцієнт сортності можна визначити як:

- а) відношення вартості всієї випущеної продукції до її вартості за умови, що вся продукція випускається за ціною найвищого сорту;
- б) відношення кількості продукції усіх сортів до кількості продукції вищого сорту;
- в) відношення вартості продукції вищого сорту до вартості всієї випущеної продукції.

Література [4, гл. 7; 5, гл. 10]

Тема 16. Фінансове планування діяльності промислових підприємств

Зміст і завдання фінансового плану. Методи планування потреби у фінансових ресурсах. Джерела фінансування капітальних вкладень. Методи розрахунку потреби в оборотних коштах.

Планування прибутковості промислових підприємств. Планування прибутку підприємства методом прямого розрахунку. Аналітичний метод розрахунку суми прибутку від реалізації продукції. Планування валового прибутку. Пасивна і активна стадії складання плану з прибутку. Методика побудови проектного балансу і звіту про фінансові результати.

Графічний і аналітичний методи дослідження “витрати-обсяг-прибуток” у процесі фінансового планування. Методи планування рентабельності промислових підприємств.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.

2. Методи планування потреби у фінансових ресурсах.
3. Методи розрахунку потреби в оборотних коштах.
4. Планування прибутку підприємства методом прямого розрахунку.
5. Аналітичний метод розрахунку суми прибутку від реалізації продукції.
6. Методика побудови проектного балансу промислового підприємства.
7. Методика побудови проектного звіту про фінансові результати діяльності промислового підприємства.
8. Графічний і аналітичний методи дослідження “витрати-обсяг-прибуток” у процесі фінансового планування.
9. Методи планування рентабельності промислових підприємств.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Методи планування потреби у фінансових ресурсах.
2. Методи розрахунку потреби в оборотних коштах.
3. Планування прибутку підприємства методом прямого розрахунку.
4. Аналітичний метод розрахунку суми прибутку від реалізації продукції.
5. Методика побудови проектного балансу промислового підприємства.
6. Методика побудови проектного звіту про фінансові результати діяльності промислового підприємства.
7. Графічний і аналітичний методи дослідження “витрати-обсяг-прибуток” у процесі фінансового планування.
8. Методи планування рентабельності промислових підприємств.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. За способом виправлення брак поділяють на:

- а) внутрішній;
- б) зовнішній;
- в) виправний.

2. Удосконалення проектування, поліпшення стандартизації, удосконалення техніко-технологічної бази — це ... шляхи поліпшення якості продукції:

- а) технічні;
- б) організаційні;
- в) соціально-економічні.

3. Для оцінки напруженості плану реалізації продукції потрібно порівняти:

- а) фактичні темпи зростання обсягу реалізації з плановими;
- б) фактичний обсяг реалізації з плановим;
- в) фактичний обсяг реалізації звітного року з аналогічним показником попереднього року.

4. Маркетингова політика підприємства, її гнучкість, активність; зміна залишків готової продукції на складі на початок та кінець звітного періоду; забезпеченість підприємства тарою, транспортними засобами — це чинники, які впливають на зміну ... продукції.

- а) якості;
- б) реалізації;
- в) асортименту.

5. Удосконалення структури персоналу, підвищення кваліфікації кадрів — це резерв зростання випуску продукції за рахунок поліпшення використання:

- а) засобів праці;
- б) предметів праці;
- в) трудових ресурсів.

6. Відносну забезпеченість підприємства робітниками визначають шляхом порівняння:

- а) фактичної чисельності з плановою;
- б) фактичної чисельності, перерахованої на відсоток виконання плану з випуску продукції з плановою;
- в) фактичної чисельності з плановою, перерахованою на відсоток виконання плану з випуску продукції.

Література [4, гл. 9, 10; 5, гл. 11; 6, гл. 11]

Тема 17. Бізнес-планування

Сутність бізнес-планування та призначення бізнес-плану. Склад бізнес-плану та технологія його розробки. Вибір різновиду методики бізнес-плану з урахуванням його функціональної приналежності, виду діяльності, масштабів виробництва. Послідовність розроблення бізнес-плану. Методи оцінки ринку і формування промисловим підприємством своєї ринкової позиції. Методика розроблення плану маркетингу. Методи планування виробництва продукції та його ресурсного забезпечення. Фінансове планування.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою курсу.
2. Сутність бізнес-планування та призначення бізнес-плану.
3. Склад бізнес-плану та технологія його розробки.
4. Методи планування виробництва продукції та його ресурсного забезпечення.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Сутність бізнес-планування та призначення бізнес-плану.
2. Склад бізнес-плану та технологія його розробки.
3. Методи планування виробництва продукції та його ресурсного забезпечення.
4. Послідовність розроблення бізнес-плану.
5. Вибір різновиду методики бізнес-плану.

Контрольні тести

У наведених реченнях замість крапок вставте потрібні слова.

1. Для оцінки забезпеченості підприємства працівниками необхідно:

- а) визначити фактичну питому вагу кожної категорії працівників щодо їх загальної чисельності та порівняти з плановою;
- б) порівняти фактичну чисельність працівників кожної категорії з плановою;
- в) порівняти планову чисельність працівників кожної категорії з фактичною.

2. Коефіцієнт стабільності персоналу — це відношення кількості ... до середньоспискової чисельності персоналу:

- а) прийнятих працівників;

- б) прийнятих і звільнених працівників;
- в) працівників, які працювали увесь рік.

3. Цілеспрямоване порівняння певних характеристик працівників з відповідними параметрами, вимогами – це:

- а) оцінка персоналу;
- б) аналіз забезпеченості підприємства робочою силою;
- в) оцінка ефективності використання трудових ресурсів,

4. До соціальних факторів зростання: продуктивності праці належать:

- а) удосконалення методів планування;
- б) створення відповідного морально-психологічного клімату;
- в) удосконалення техніки і технологій:

5. Вплив зміни чисельності робітників, числа днів, відпрацьованих одним робітником за рік, тривалості робочого дня, середньогодинного виробітку одного робітника на відхилення за обсягом продукції визначають методом:

- а) деталізацій;
- б) ланцюгових підстановок;
- в) абсолютних різниць.

Література [5, гл. 12–14]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Аналіз і планування як функції управління промисловим підприємством в умовах ринку.
2. Основні категорії економічного аналізу: показники, фактори, резерви, їх класифікація.
3. Характеристика показників, які використовують в аналізі господарської діяльності промислових підприємств.
4. Процес планування і рибір рішень.
5. Види та напрями планування діяльності промислових підприємств.
6. Аналітичний метод дослідження та його особливості.
7. Методика економічного аналізу і її елементи.
8. Класифікація методів аналізу за рівнем об'єктивності та за рівнем аналітичності.

9. Характеристика основних методів планування, екстраполяційного, інтерполяційного, пробно-статистичного, балансового, матричного, економіко-математичного та факторного.
10. Методи прогнозування показників діяльності промислового підприємства.
11. Інформаційне забезпечення аналізу та планування у промисловості.
12. Методи аналізу майна промислових підприємств та джерел його покриття.
13. Методи оцінки досягнутого рівня фінансової стійкості промислового підприємства.
14. Методи аналізу платоспроможності промислових підприємств: за ліквідністю балансу та системою відносних показників.
15. Узагальнювальні та проміжні показники ліквідності: методи обчислення, оцінка їх відповідності оптимальним значенням.
16. Послідовність аналізу основних показників ділової активності.
17. Співвідношення між рентабельністю капіталу і рентабельністю продажу (модель Дюпона).
18. Методи аналізу ризику банкрутства промислового підприємства.
19. Методи факторного аналізу впливу окремих видів фінансових результатів на розмір прибутку від звичайної діяльності.
20. Факторний аналіз прибутку від реалізації продукції.
21. Аналіз і обґрунтування доцільності основних напрямків використання прибутку.
22. Система показників рентабельності діяльності промислових підприємств: капіталу, продукції, окремих виробів.
23. Методи аналізу номенклатури, асортименту та оновлення продукції.
24. Розрахунок коефіцієнта ритмічності, аритмічності та варіації виробництва продукції промисловим підприємством.
25. Аналіз виконання договорів поставки продукції.
26. Аналіз якості за системою узагальнювальних, непрямих та індивідуальних показників.
27. Графічний і аналітичний методи маржинального аналізу виробництва (реалізації) продукції.
28. Методи горизонтального і вертикального аналізу забезпечення промислових підприємств трудовими ресурсами.
29. Аналіз використання робочого часу.

30. Аналіз динаміки ефективності праці та впливу трудових і організаційно-технічних факторів на її зміну. Аналіз оплати праці.
31. Методи факторного аналізу ефективності використання основних засобів.
32. Аналіз забезпечення промислових підприємств матеріальними ресурсами та ефективності їх використання.
33. Методи горизонтального і вертикального аналізу витрат звичайної діяльності промислових підприємств.
34. Порівняльний і факторний аналіз витрат на 1 гривню виробленої (реалізованої) продукції.
35. Методи аналізу витрат промислових підприємств за економічними елементами та статтями калькулювання.
36. Методика порівняльного аналізу альтернативних інвестиційних проектів.
37. Аналіз фінансових інвестицій у системі прийняття управлінських рішень.
38. Методичний підхід до аналізу середовища промислового підприємства.
39. Алгоритм методу SWOT. Переваги і недоліки SWOT-аналізу.
40. Ідентифікація та аналіз зовнішніх можливостей і загроз підприємства.
41. Визначення та оцінка сильних і слабких сторін підприємства.
42. Методи визначення ринкового попиту на продукцію промислового призначення.
43. Формування плану реалізації з врахуванням досліджень ринку, життєвого циклу продукції і детермінант попиту.
44. Методичний підхід до прогнозування продажу з врахуванням еластичності попиту.
45. Виробнича програма підприємства, її зміст і оптимізація.
46. Розрахунок виробничої потужності промислового підприємства та резервів її зростання.
47. Визначення максимально можливого випуску продукції з наявної потужності.
48. Методи визначення середньорічної потужності для обґрунтування обсягів випуску продукції у плановому році.
49. Методи планування потреби в матеріальних ресурсах для основного виробництва.
50. Особливості визначення потреби в матеріальних ресурсах в окремих галузях промисловості.

51. Нормування матеріальних ресурсів.
52. Методи планування чисельності працівників промислових підприємств та джерел їх поповнення.
53. Методи визначення чисельності окремих категорій працівників.
54. Факторний метод планування зростання продуктивності праці: переваги і недоліки.
55. Сутність методу розрахунку продуктивності праці за нормами.
56. Методика прогнозу чисельності працівників і продуктивності праці.
57. Планування оплати праці.
58. Особливості планування діяльності підрозділів виробничої інфраструктури.
59. Планування собівартості продукції балансовим і нормативним методами.
60. Планування собівартості готової продукції.
61. Методи розрахунку планових витрат промислового підприємства за економічними елементами.
62. Методика складання зведеного кошторису.
63. Методи планування потреби у фінансових ресурсах.
64. Методи розрахунку потреби в оборотних коштах.
65. Планування прибутку підприємства методом прямого розрахунку.
66. Аналітичний метод розрахунку суми прибутку від реалізації продукції.
67. Методика побудови проектного балансу промислового підприємства.
68. Методика побудови проектного звіту про фінансові результати діяльності промислового підприємства.
69. Графічний і аналітичний методи дослідження “витрати-обсяг-прибуток” у процесі фінансового планування.
70. Методи планування рентабельності промислових підприємств.
71. Сутність бізнес-планування та призначення бізнес-плану.
72. Склад бізнес-плану та технологія його розробки.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ПІДСУМКОВОМУ КОНТРОЛІ

Контроль знань з дисципліни “Методи аналізу і планування в промисловості” складається з двох блоків планових заходів:

- 1) поточний контроль знань студентів;
- 2) підсумковий контроль знань студентів.

Порядок оцінювання знань студентів за результатами
вивчення дисципліни

№ пор.	Форма оцінювання знань	Кількість балів	Результат
1	Оцінювання поточної роботи в семестрі, в т. ч.:	від 0 до 40 балів в т. ч.:	
1.1	Виконання обов'язкових завдань: 1) систематичність та активність роботи протягом семестру 2) виконання завдань для самостійного опрацювання	до 20 балів, з них: 1) до 10 балів 2) до 10 балів	
1.2	Проходження модульного контролю знань	до 20 балів	
2	Оцінювання письмової екзаменаційної роботи	від 0 до 60 балів	Проходження підсумкового контролю знань з дисципліни і одержання підсумкової оцінки

Бали за результатами поточного контролю в сумі та за доданками, а також за результатами оцінювання письмової екзаменаційної роботи виставляються числом, кратним “5”.

Загальна підсумкова оцінка (в балах) складається з суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на іспит. На іспиті студент повинен набрати не менше 30 балів.

Підсумковий контроль знань з дисципліни проводиться у формі письмового іспиту за екзаменаційними білетами, кожен з яких має 3 питання.

Відповідь на кожне питання білета оцінюється окремо з диференціацією в 20, 10, 0 балів.

Відповідь на кожне з питань білета оцінюється:

20 балів — якщо відповідь студента містить повний, розгорнутий, правильний та обґрунтований виклад матеріалу;

виявляє при цьому глибокі знання усієї програми навчальної дисципліни, вміє користуватися різноманітними методами наукового аналізу суспільних і правових явищ, виявляє їх характерні риси та особливості;

відображає чітко знання відповідних категорій, їх змісту, розуміння їх взаємозв'язку і взаємодії, правильно формулює відповідні тлумачення;

свідчить про знання назв і змісту передбачених програмою нормативно-правових актів (для найважливіших — необхідно знати рік їх прийняття);

містить аналіз змістовного матеріалу, вміє порівняти різні погляди на проблему, робить самостійні висновки, формулює та аргументує власну точку зору;

разом із теоретичним матеріалом, користується фактичними даними (статистичні, результати судової практики і т. ін.), дає їм оцінку та вміє порівняти;

логічно і граматично висловлюється;

10 балів — якщо студент дав відповідь на поставлене запитання, однак вона має хоча б один з таких недоліків:

є неповною, не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;

є цілком правильною: наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, назв та змісту нормативно-правових актів, нечіткі характеристики відповідних явищ;

не є аргументованою: не містить посилань на нормативно-правові акти (у разі необхідності), інші джерела, аналізу відповідних теорій, концепцій, наукових течій тощо;

недостатньо використано дані юридичної практики, іншого фактичного і статистичного матеріалу;

свідчить про наявність прогалин у знаннях студента;

викладена з порушенням логіки подання матеріалу, містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок та виправлень;

0 балів — якщо студент не відповів на поставлене запитання або відповідь є неправильною, не розкриває сутності питання, або

допущені грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність знань у студента або їх безсистемність та поверховість, невміння сформулювати думку та викласти її, незнання основних положень навчальної дисципліни.

Результат письмового іспиту складається з суми балів, одержаних за всі питання. В разі, коли відповіді студента оцінені менше ніж у 30 балів, він отримує незадовільну оцінку за результатами іспиту (тобто 0 балів).

Загальне підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється з урахуванням результатів оцінювання поточної роботи в семестрі (в діапазоні від 0 до 40 балів) та результатів письмового іспиту (не менше 30 і не більше 60 балів) за 100-бальною системою з подальшим переведенням в традиційну систему за 4-бальною шкалою та шкалою ECTS для фіксації оцінки в нормативних документах.

Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
85–100	5 (відмінно)	A
80	4 (добре)	B
65–75		C
60	3 (задовільно)	D
50–55		E
30–45	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	FX
0–25	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивчення дисципліни	F

Для реєстрації оцінки за шкалою ECTS в екзаменаційних відомостях вводиться спеціальна графа “Оцінка за шкалою ECTS”.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.

Основна

1. *Анализ хозяйственной деятельности в промышленности: Учебник* / Н. А. Русак, В. И. Стрижев, О. Ф. Мигун и др. — Мн.: Выш. шк., 1998. — 398 с.
2. *Економічний аналіз: Навч. посіб.* / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. — Житомир: ПП “Рута”, 2003. — 680 с.
3. *Економічний аналіз: Навч. посіб.* / М. А. Болюх, В. З. Бучевський, М. І. Горбатюк та ін.; За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. — К.: КНЕУ, 2003. — 556 с.
4. *Орлов О. О.* Планування діяльності промислового підприємства. Підручник.— К.: Скарби, 2002.— 336 с.
5. *Планування діяльності підприємства: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц./* М. А. Белов, Н. М. Євдокимова, В.Є. Москалюк та ін.; За заг. ред. В. Є. Москалюка.— К.: КНЕУ, 2002. — 252 с.
6. *Редченко К. І.* Стратегічний аналіз в бізнесі.: Навч. посіб. — Л., “Новий світ-2000”, 2003. — 272 с.

Додаткова

1. *Алексеева М. М.* Планирование деятельности фирмы.— М.: Финансы и статистика, 1997. — 248 с.
2. *Баканов М. И., Шеремет А. Д.* Теория экономического анализа: Учебник. — 4-е изд. доп. и перераб. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 416 с.
3. *Горемыкин В. А., Бугулов Э. Р., Богомолов А. Ю.* Планирование на предприятии.— М.: Филин, 2000.
4. *Івахненко В. М.* Курс економічного аналізу: Навч. посіб. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К.: Знання-Прес, 2002. — 190 с.
5. *Ізмайлова К. В.* Фінансовий аналіз: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2000. — 152 с.
6. *Калина А. В., Конева М. И., Яценко В. А.* Современный экономический анализ и прогнозирование (микро- и макроуровень): Учеб.-метод. пособие. — К.: МАУП, 2003. — 416 с.
7. *Карлоберг К.* Бизнес-анализ с помощью Excel: Пер с англ. — К.: Диалектика, 1997. — 448 с.
8. *Кіндрацька Г. І.* Основи стратегічного менеджменту: Навч. посіб. — 2-ге вид., стер. — Л., Кінпатрі, 2003. — 264 с.

9. *Ковалев В. В.* Финансовый анализ: методы и процедуры. — М.: Финансы и статистика, 2001.
10. *Количественные* методы финансового анализа: Пер. с англ. / Под. ред. С. Джс. Брауна, М. П. Крицмена. — М.: ИНФРА-М, 1996.
11. *Мец В. О.* Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2003. — 278 с.
12. *Мних Є. В.* Економічний аналіз: Підручник. — К.: Центр навч. л-ри, 2003. — 412 с.
13. *Ричард Томас.* Количественные методы анализа хозяйственной деятельности: Пер. с англ. — М.: Изд-во “Дело и Сервис”, 1999. — 432 с.
14. *Савицкая Г. В.* Методика комплексного анализа хозяйственной деятельности: Краткий курс. — 2-е изд., испр. — М.: ИНФРА-М, 2003 — 303 с.
15. *Савицкая Г. В.* Анализ хозяйственной деятельности предприятия. — Мн.: ИП “Экоперспектива”, 2000.
16. *Совершенствование* планирования на промышленном предприятии / М. Г. Грецак, Л. В. Минин, Н. Г. Белик, П. Д. Гончарук. — К.: Техника, 1999. — 184 с.
17. *Соколова Г. Н.* Информационные технологии экономического анализа / Г. Н. Соколова. — М.: Экзамен, 2002. — 320 с.
18. *Тарасюк Г. М., Шваб Л. І.* Планування діяльності підприємства. Навч. посіб. — К.: Каравела, 2003.— 432 с.
19. *Тян Р. Б.* Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. — К.: МАУП, 1998. —156 с.
20. *Чернелевський Л. М.* Економічний аналіз на підприємствах промисловості і торгівлі. — К.: Пектораль, 2003. —312 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Методи аналізу і планування в промисловості”	5
Методичні вказівки для самостійного вивчення кожної теми.....	6
Питання для самоконтролю.....	38
Критерії оцінювання знань студентів при підсумковому контролі.....	42
Список літератури.....	45

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>С. М. Толкачова</i>
Комп’ютерне верстання	<i>О. А. Залужна</i>

Зам. № ВКЦ-3879

Підп. до друку 14.04.09. Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 2,67. Обл.-вид. арк. 2,51. Наклад 30 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008 р.*